

Колінько Олена Олександрівна*кандидат юридичних наук,**доцент кафедри права**Київський кооперативний інститут бізнесу і права***Колинько Елена Александровна***кандидат юридических наук,**доцент кафедры права**Киевский кооперативный институт бизнеса и права***Kolinko Helen***PhD in Law, Associate Professor, Department of Law**Kyiv Cooperative Institute of Business and Law***Верезумська Вікторія Вікторівна***магістрант**Київського кооперативного інституту бізнесу і права***Верезумская Виктория Викторовна***магистрант**Киевского кооперативного института бизнеса и права***Verezumsky Victoria***Master of Law of the**Kyiv Cooperative Institute of Business and Law*

ОСОБЛИВОСТІ ГОСПОДАРСЬКОГО ДОГОВОРУ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

ОСОБЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВЕННОГО ДОГОВОРА В СФЕРЕ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

FEATURES OF A COMMERCIAL CONTRACT IN THE FIELD OF MANAGEMENT

Анотація. Погляд науковців на господарський договір неоднорідний. Одні науковці розглядають такий договір як звичайний загальноцивільний; другі – як особливий різновид цивільного договору; треті – як комплексний правовий інститут, що утворюється з норм як цивільного, так і господарського права; четверті – як самостійний правовий інститут господарського права. Тому господарському договору були притаманні такі специфічні назви як «особлива юридична категорія», «самостійний правовий засіб», «узагальнююче поняття», «специфічний договірний тип» тощо. Оскільки господарський договір має визначену економічну і правову мету, то він завжди укладається з господарською метою для досягнення необхідних господарських і комерційних результатів (виробництво і реалізація за плату продукції, виконання робіт і оплата їхніх результатів, надання платних послуг). Звідси, необхідно дослідити господарський договір як такий, що має певну мету і юридичні наслідки.

Ключові слова: господарський договір, угода, правочин, зобов'язання, правовий документ.

Аннотация. Взгляд ученых на хозяйственный договор неоднороден. Одни ученые рассматривают такой договор как обычный общегражданский; вторые – как особый вид гражданского договора; третьи – как комплексный правовой институт, образующийся из норм как гражданского, так и хозяйственного права; четвертые – как самостоятельный правовой институт хозяйственного права. Поэтому хозяйственному договору были присущи такие специфические названия как «особая юридическая категория», «самостоятельное правовое средство», «обобщающее понятие», «специфический договорный тип» и другие. Поскольку хозяйственный договор имеет определенную экономическую и правовую цель, то он всегда заключается с хозяйственной целью для достижения необходимых хозяйственных и коммерческих результа-

тов (производство и реализация за плату продукции, выполнения работ и оплата их результатов, предоставление платных услуг). Отсюда, необходимость исследования хозяйственного договора как такого, который имеет определенную цель и юридические последствия.

Ключевые слова: хозяйственный договор, соглашение, сделка, обязательство, правовой документ.

Summary. The view of scientists on the economic contract is heterogeneous. Some scholars consider such a contract as ordinary civilian; the second – as a special kind of civil contract; the third – as a complex legal institution, formed from the norms of both civil and commercial law; the fourth – as an independent legal institute of economic law. Therefore, the economic contract was characterized by such specific names as «special legal category», «independent legal means», «generalizing notion», «specific contractual type», etc. Since the economic contract has a certain economic and legal purpose, it always comes with an economic purpose to achieve the necessary economic and commercial results (production and sales for the payment of products, the execution of works and payment of their results, the provision of paid services). Hence, it is necessary to investigate an economic contract as having a certain purpose and legal consequences.

Key words: economic agreement, agreement, transaction, commitment, legal document.

Постановка проблеми. Господарський Кодекс України не дає визначення поняття «господарський договір», а розкриває його зміст за допомогою поняття «господарське зобов'язання», тому господарський договір в цьому контексті визнається як зобов'язальне правовідношення, змістом якого є взаємні права та кореспондуючі зобов'язання сторін [1]. Сам зміст господарського договірної зобов'язання обумовлюється специфікою господарської діяльності. З'ясування особливостей господарського договору у сфері господарювання дозволить всебічно розкрити поняття господарського договору, його ознак та специфіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До досліджень особливостей господарського договору вдавалися такі науковці, як Бобкова А. Г., Кузнецова Н. С., Косак В. М., Луць В. В., Беяневич О. А., Булгакова І. В., Герасименко О. О., Килимник І. І., Клепікова О. В., Луць А. В., Мілаш В. С., Сімсон О. Е., Чучковська А. В.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає у визначенні особливостей господарського договору у сфері господарювання. Завдання дослідження полягає у розкритті ознак, функцій та змісту з метою визначення його особливостей у сфері господарювання. Об'єктом дослідження є правовідносини, на підставі яких здійснюється дослідження особливостей господарського договору. Предметом дослідження є господарський договір, що регламентується законодавством України.

Виклад основного матеріалу. Науковці термін «господарський договір» в юридичній літературі розглядають як:

- угоду (правочин), що породжує права та обов'язки учасників господарських відносин;
- зобов'язання сторін (учасників господарських відносин), що ґрунтуються на укладеній ними угоді;
- правовий документ, в якому фіксується факт угоди та зміст зобов'язання [2, с. 228].

Найважливішим значенням терміну «договір» є зобов'язання сторін, які виникають на підставі укладеної ними угоди. Такий підхід дозволяє визначити сутність, значення і характерні риси та ознаки договору.

Отже, у визначенні поняття господарського договору слід враховувати і загальні ознаки категорії майнового договору, і особливі його ознаки, відображені у господарському законодавстві.

Поняття господарського договору розкривається за допомогою властивих йому ознак, які дозволяють відмежувати його від інших видів договорів, в тому числі цивільних. До особливих ознак господарського договору відносять: 1) особливий суб'єктний склад, тобто суб'єктів господарювання; 2) матеріально-технічне забезпечення здійснення господарської діяльності; 3) зв'язок з плановим процесом; 4) поєднання майнових та організаційних елементів; 5) обмеження договірної свободи з метою захисту інтересів споживачів і загальнодержавних інтересів; 6) можливість відступу від принципу рівності сторін.

Але на сьогодні окремі ознаки потребують уточнення. І це залежить від суб'єктного складу учасників господарського договору, його змісту, особливостей укладення окремих видів господарських договорів, порядку виконання та умов відповідальності сторін за господарським договором.

Роль господарського договору найбільш повно розкривається через його функції, до яких відносять як загальні, так і специфічні. Загальними функціями є: ініціативна, інформаційна, програмно-координаційна, гарантійна та правозахисна. Що стосується специфічних функцій, то ними є функції, які властиві лише господарському договору: 1) правове забезпечення економічних потреб стосовно тих споживачів, потреби яких централізовано враховуються державою і фінансуються за рахунок державного бюджету; 2) правовий засіб реалізації державних замовлень; 3) правовий інструмент

децентралізованого планування господарської діяльності; 4) юридичний акт планування діяльності підприємств виробничого і соціального розвитку.

Характерною рисою господарського договору є його особливий зміст, спрямований на забезпечення господарських потреб його сторін.

Змістом господарського договору є його умови, що визначаються за домовленістю сторін і спрямовуються на виникнення, зміну або припинення господарських правовідносин. Класичною є класифікація умов договору на істотні, звичайні та випадкові.

Господарське законодавство вимагає, щоб у господарському договорі мають бути зафіксовані лише істотні умови договору та умови, що визнаються обов'язковими нормами спеціального законодавства (наприклад, антимонопольно-конкурентного), проте в сучасних умовах господарювання сторонам рекомендовано при укладенні будь-якого договору користуватися найбільш поширеними моделями договорів певного виду з урахуванням своїх інтересів.

Таким чином, можна повністю погодитися з думкою, що господарський договір можна розглядати як зафіксовані у спеціальному правовому документі на підставі

угоди майнові та організаційні зобов'язання учасників господарських відносин, спрямовані на обслуговування або забезпечення їхньої господарської діяльності із врахуванням загальногосподарських (публічних) інтересів. [3, с. 218].

Висновки. Підсумовуючи вищевказане, можна зробити наступні висновки.

Чільне місце в системі підстав виникнення прав і обов'язків посідає господарсько-правовий договір, який є основною правовою формою, яка опосередковує рух господарського обороту: переміщення матеріальних цінностей, виконання робіт, надання послуг тощо. Господарському договору властиві особливі ознаки як: наявність економічної та правової мети під час його укладення; наявність окремих правил щодо підстав його укладання і змісту господарських договірних зобов'язань; наявність кола суб'єктів (учасників) господарського договору.

Таким чином, господарський договір є правовою формою господарських зв'язків, тобто тих відносин, які формуються між суб'єктами господарювання з приводу руху матеріальних благ, незалежно від того, чи перебувають їх учасники у відносинах диспозитивності або субординації.

Література

1. Господарський кодекс України від 16. 01. 2003 р. / Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 18–22. — С. 344.
2. Беяневич О. А. Господарський договір та способи його укладення: Навчальний посібник. — К.: Наукова думка. — 2002. — 277 с.
3. Вінник О. Господарське право: курс лекцій. К., Атіка. — 2005. — 662 с.

References

1. The Commercial Code of Ukraine of January 16, 2003 / The Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. — 2003. — No. 18–22. — P. 344.
2. Belyanovich O. A. Economic contract and methods of its conclusion: A manual. — K.: Scientific thought. — 2002. — 277 p.
3. Vinnik O. Commercial law: course of lectures K, Atika. — 2005. — 662 p.